

APPLICATION OF FAIRY TALE THERAPY IN PSYCHO-SOCIAL WORK WITH CHILDREN

Abstract: The article presents the application of fairy tale therapy as a psychotherapeutic approach in social work with children. The essence of the method and its possibilities for use in psychosocial work with children are discussed. The conditions (manifestations, available problems) of the children in which fairy tale therapy shows good results are presented. An analysis of the types of fairy tales suitable for use in psychosocial work with children and their corrective impact on the child's problems. The main functions of fairy tale therapy and the effectiveness of the application of the method in psychosocial work with children are highlighted.

Author information:

Evgeniya Bratoeva

Principal Assist. Prof. PhD of Social Work
“Angel Kanchev” University of Ruse
Department of Management and Social Work
✉ jeni_bratoeva1999@abv.bg
🌐 Bulgaria

Keywords:

Psychosocial work, fairy tale therapy

Въведение

Приказкотерапията като метод в психотерапията е известна на човечество от хиляди години, а като течение в съвременната психотерапия възниква неотдавна. Приказната терапия е един от видовете арт терапии, в който се използват приказки. Прилага се като психотерапевтичен подход в психосоциалната работа с деца и с пълнолетни лица. Основното средство за психологическо въздействие, което се използва е метафората.

Целта на статията е да се представи приложението на приказкотерапията при психосоциална работа с деца.

Тази цел ще бъде постигната чрез последователно изпълнение на следните задачи:

1. Да се представи същността на метода приказкотерапия и неговото приложение при психосоциална работа с деца.
2. Да се представят състоянията (проявите) на децата, при които използването на метода показва добри резултати.
3. Да се обзорират използваните при психосоциалната работа с деца видове приказки и тяхното въздействие върху детето.
4. Да се открият основните функции на приказкотерапията и ползите за детето от прилагането на метода.

Изложение

Приказкотерапията през последните десетилетия добива все по-голяма популярност и се утвърждава като самостоятелен дял от арттерапията. Тя е психотерапевтичен подход, използван в социалната работа, по-често с деца и един от начините за развитие на творческата активност на децата. Приказната терапия се използва при работа с агресивни, тревожни, срамежливи, несигурни деца. Техниката на приказната терапия е привлекателна с това, че има малко ограничения в сравнение с други подходи. Приказкотерапията е метод, използващ приказната

форма за интеграция на личността, разширяване на съзнанието, усъвършенстване взаимодействието с обкръ- жаващия свят.

Методът на приказната терапия се появява в края на 60-те и 70-те години на ХХ век. Негов основоположник е М. Ериксон, а е доразвит от неговия ученик В. Роси. По-широка приложимост и популярност този вид арт-терапевтична работа придобива в Русия, където започва да се използва от началото на 90-те години от И. В. Вачков, Д. Ю. Соколов, С. К. Нартовой-Бохавер. Излизат от печат книги по темата: „Морфология на приказката” – В. Я. Проп, „Исторически корени на вълшебната приказка” – Дмитрий Соколев, „Приказки и терапия с приказки” и др. По това време в Санкт Петербург е създаден и специален институт за терапия с приказки (Международного Института Комплексной Сказкотерапии) [17]. Като водещ специалист в областта се извява Татяна Димитрова Зинкевич – Евстигнеева [1]. Много психологически принципи за развитието на креативността при децата са представени в трудовете на Н. Н. Поддяков, Т. Д. Зинкевич-Евстигнеева, А. В. Гнездилов, А. В. Запорожец. Редица западни психолози също са разработили свои собствени психологически модели: J. Guilford, E. De Bono, J. Gallair, P. Torrance [6].

Приказкотерапията се прилага както чрез четене на приказки – народни, класически или специализирани или друг повествователен жанр – басня, притча и т.н., така и чрез писане на собствени приказки. Целта е да се достигне до същината на проблема и детето да се изправи пред него, а след това да предприеме стъпки към разрешаването му.

Приказкотерапията е може би най-добрата техника за деца в психосоциалната работа, която се използва за справяне с агресия, посттравматични и психосоматични разстройства, кризисни ситуации, междуличности конфликти при деца и възрастни. Това е и една от най-древните техники, тъй като още нашите предци са използвали поуката на приказките като възпитателен елемент за техните деца и внуци. Тогава приказките са служили като морален закон, предпазвали са младите от негодите и са предавали своята мъдрост. Така приказките са се предавали през поколенията и са стигнали и до нас – все така заплениващи и въздействащи на малки и големи.

Предпочитанията към приказките всъщност отразяват душевното състояние и желания на детето. Историята и героите, на които симпатизира отговарят на онова, което вълнува детето в дадения момент и въпросите, които си задава, когато чете или слуша дадена приказка [8].

Говорейки за приказка като цяло, не може да не си припомним първите приказки, в които истинското и чудотворното са тясно преплетени. Първите приказки са свързани с личността на самото дете: майките и бавачките го усещат добре и започват първите приказки така: „Имаше момче като теб ...“. Тези приказки неволно разказват за това, което детето преживява - приказката като че ли възплъщава в образа това, което е в детската душа. В приказния материал се появяват хора, животни, неща - познати на детето - и тези приказки звучат на детето като история за нещо съвсем реално. Приказките са изцяло свързани с работата на фантазията, точно като орган на емоционалната сфера: приказният свят обективира определени чувства към детето и това е тайната на жизнеността на приказни образи в нашата душа и тайната на тяхното влияние върху детската душа. Задачата на приказката е да дава образи, в които се изразяват и хранят чувства. Приказката позволява значителни отклонения от буквалното предаване на реалността, отваряйки пространство за творческо въображение [9, стр. 12].

Приказкотерапията като метод на работа се прилага от специално обучени социални работници и психолози. Тя може да бъде проведена както индивидуално с отделно дете и работата да е насочена към решаването на конкретен проблем, така и групово. От изключителна важност е умението на приказкотерапевта да определи вида на използваната за целите приказка и начина на нейното представяне.

Специалистите от психологичен център „Хибара“ в гр. Бургас, които имат богат опит в приказкотерапията в нашата страна, посочват, че **приказкотерапията влияе положително при следните прояви при децата:**

- при хиперактивност или хипоактивност;
- при състояние на стрес, причинен от загуба на близък човек или любимо животно;
- при агресивност, неадекватно поведение, нарушаване на взаимоотношенията с връстниците;
- при отклонения от нормите на поведение, свързани с различни физически прояви (проблеми с приема или задържането на храна или със задръжката на тазовите резервоари);
- при прояви на страх и безпокойство, вследствие на различни причини;
- при стрес, свързан с проблеми в семейството;
- при раздяла и развод в семейството;
- прояви на скандали или домашното насилие в семейството, в които детето е участник или свидетел;
- при поява на друго дете в семейството, за което детето не е предварително подготвено по подходящия начин.

Положителните страни от прилагането на приказкотерапията в социалната работа с деца са следните:

- Учи децата да преодоляват страхове и трудности и да вземат решения, защото приказките показват на детето, че няма безизходни ситуации.
- Развива творчеството и въображението на децата.
- Подпомага естествената комуникация. Подобрява словесния език и учи другите да слушат.
- Помага децата да намерят общ език с възрастните.
- Предава необходимите морални норми и правила.
- Формира умения за конструктивно и адекватно изразяване на емоциите.
- Насърчава детето да прави изводи и го подтиква към размисли.
- Намалява нивото на агресия и тревожност.
- Влияе на развитието на въображението.
- Развива чувство за хумор у детето.

Приказкотерапията изпълнява три основни функции:

1. Диагностична - помага да се определи състоянието на детето, връзката му с определена ситуация в живота, да се разбере стратегията на поведението му.
2. Прогностична - въз основа на диагнозата, тя прогнозира поведението и последствията в бъдеще.
3. Терапевтична - оказва положително въздействие върху поведението и емоционалното състояние на детето [16].

Изборът на приказка при реализирането на този метод в психосоциалната работа зависи от възрастта на детето:

Според специалисти в областта на детската психология детето започва обективно да възприема, тълкува и анализира съдържанието на приказката във възрастовия период 3,5 - 4 години.

При работа с малки деца (4-5 годишна възраст) подходящи за приложение са приказките за животни, тъй като те се свързват с тях и копират начина им на поведение. При работа с тях

може да се избере история, в която главният герой е играчка или малък човек. Епизодът трябва да съдържа проблем, който е подходящ за детето.

За децата в предучилищна възраст е подходящо използването на приказки с повече човешки персонажи, като например: ловци на съкровища и принцове, рицари и войници, принцеси и кралици. Такива епизоди най-добре показват живота на децата от примера на героите.

Децата в ранна училищна възраст предпочитат приказките. Благодарение на тях те черпят мъдростта на живота и научават същността на духовното развитие на човека. Това е възрастовия период, в който прилагането на приказкотерапията в социалната работа с тези деца, показва най-добри и желани резултати.

Тийнейджърите харесват традиционни приказки, притчи, приказки за трансформация, ужасни приказки. В традиционните приказки се описват трудностите в семейния живот, конфликтните ситуации, начините за тяхното разрешаване.

Видове приказки, използвани в психосоциалната работа с деца.

Съществуват два основни типа приказки: народна и авторска приказка. Като народните, така и авторските приказки от своя страна могат да бъдат разделени на приказки за животни, ежедневни, страшни и вълшебни приказки. Ще бъде представена кратка характеристика на всеки тип приказки, влиянието им върху развитието на личността на детето и приложимостта им в психосоциалната работа с деца.

1. Народни приказки

Най-древните народни приказки в литературата са митовите. Митът е синкретично изкуство, зародило се около 3000 г. пр. Хр. Митовите съществуват като относително устойчиви повествования в рамките на дадена общност. Терминът „мит“ се употребява за народно предание, легенда или разказ за свръхестествени същества и действия, в които са предадени спомените за случки и събития от историята на даден народ. Митовите и легендите са любим литературен жанр за децата в ранна училищна възраст.

Народните приказки, митовите и легендите са любими на всички деца и подходящ инструмент за работа при приказкотерапията. Можем да изведем следните изводи, общи за всички народни приказки и влиянието им върху развитието на личността на детето и формиране на неговите нагласи и възприятия или промени в поведението:

- Светът около нас е жив. Всеки може да говори с нас по всяко време. Тази идея е важна за формирането на внимателно и смислено отношение към обкръжението ни. Започвайки от хората и завършвайки с растения и изкуствени неща.

- Живите обекти на околния свят са способни да действат независимо и имат право на собствен живот. Тази идея е важна за развитието на чувство за приемане на другия.
- Разделяне на добро, зло, победа на доброто. Тази идея е важна за поддържане на добро настроение и развиване на стремеж към най-доброто, т.е. за морално и етично развитие.
- Най-ценното се получава чрез работа и това, което е дадено безплатно, може бързо да си отиде. Тази идея е важна за формирането на механизъм за поставяне на цели и търпение.
- Около нас има много помощници. Но те идват на помощ само ако не можем сами да се справим със ситуацията или задачата. Тази идея е важна за изграждането на чувство за независимост, както и за доверие в света около нас.

Животът ни е многостранен, така че историите на народните приказки са разнообразни [9, стр. 13]. По отношение на различия в сюжета, могат да бъдат обособени следните видове народни приказки:

1.1 Приказки за животни

Децата под 5-годишна възраст се идентифицират с животни, затова приказките за животни най-добре ще предадат житейския опит на малките деца. Представителите на

животинското царство са познати на най-малките деца най-често от зоопарка или телевизионния екран и предизвикват у тях чувство на страх, ужас или възхищение и умиление.

Подходящи за работа с малки деца са приказките: „Грозното патенце“ – при работа с деца, които се чувстват неприети от групата (връстниците си); „Вълкът и седемте козлета“ – при работа с деца, насочена към сплотяване на семейните отношения или наличие на насилие в семейството; „Червената шапчица“ – представя добротата и послушанието, но и детската наивност на единия персонаж срещу образа на интересен изкушител, който умее да играе роли (вълка) и образа на ловеца, който е в ролята на защитника- спасител, който владее закона и въвежда порядък.

1.2 Домакински приказки

Това са приказки, които разказват за превратностите на семейния живот, показват начини за разрешаване на конфликтни ситуации, формират позиция на здрав разум и здраво чувство за хумор по отношение на несгоди и говорят за малки семейни трикове. Ето защо ежедневните приказки са незаменими при семейното консултиране и при работа с подрастващи, насочени към формиране на имиджа на семейните отношения.

1.3 Страшни приказки

Тези приказки разказват за зли духове. В съвременната детска субкултура има и приказки - истории на ужасите. Тези приказки са използвани в детската психология -чрез многократно моделиране и изживяване на тревожна ситуация в приказка децата се освобождават от напрежението и придобиват нови начини за реакция. Съдържанието на страшните истории силно зависи от културните и социални традиции на средата, в която детето расте и се отглежда. Тези истории сред деца от различни страни имат несъмнено сходство в сюжетите, поетичните черти и начина на изпълнение. Приликата се крие както в общите фолклорни приказни корени на страшни истории, така и в психологията на малки разказвачи и слушатели, в чийто колективен живот страшните истории имат специално място и значение. Героите на историята на ужасите са конвенционални и безименни. Характерите им не се разкриват и действията им почти не са мотивирани. Те просто олицетворяват сблъсъка на силите на доброто и злото. В историята на ужасите винаги може да се намерят героите на страданието - те са членове на приказно семейство. С детския герой разказвачът се идентифицира. Разнообразието от сюжети на ужасните истории е малко. Точно като в приказка, те са сглобени от традиционни семантични тухли - мотиви, ситуации. Почти всички от тях ясно носят печата на психологическите проблеми от детството.

1.4 . Вълшебни приказки

Л. И. Елconiнова и Б. Д. Елконин посочват, че представената в приказката форма на субективност, „присъща“ на нея, е форма на инициативно действие [5, стр.56]. Вълшебните приказки са произведение на народното творчество. Те образуват най-важният дял от народните приказки и също така са известни още като фантастични, чудни или чудесни. Обикновено в тях се разказва за приключенията или борбата със злите сили на даден герой или героиня. Последните винаги побеждават и намират своето щастие. Вълшебните приказки , както и приказките за животни, водят началото си от дълбока древност. Те възникват от разкази и предания за пътешествия в далечни страни , подвизи на герои и вярвания за фантастични същества , който правят пакости или добрини на човека. В по-късен период , те показват и взаимоотношенията между хората. В тях са отразявали мечтите на народа да овладее силите на природата, да преодолее болестите старостта и смъртта, както и да облекчи своя живот и труд. Като резултат от това мислене на човека във вълшебните приказки , обикновени предмети се явяват надарени с чудни свойства и сили , като например „шапка невидимка", „вълшебни пръстени", "вълшебни торбички" и други. Най-богат и популярен сборник с вълшебни приказки в световната литература е сборникът с арабски приказки „Хиляда и една нощ". Обикновено в края на всяка вълшебна приказка има завършек, който най-често е шеговита формула. Нейната

цел е да намали напрежението и да премести вниманието на аудиторията от света на приказното към реалността. Често завършекът има поучителен характер. Като фолклорни произведения вълшебните приказки се отличават с богато съдържание, композиция и стил.

Вълшебните приказки са подходящи за работа с хипер- или хипоактивни деца, деца, изпитващи затруднение (притеснение) в комуникацията с връстници, изпитващи несигурност и неувереност в своите способности, плахи и колебливи деца.

2. Авторски приказки

Това са приказки, съчинени от приказкотерапевта и са насочени към решаване на проблема на точно определен клиент (група клиенти със сходен проблем). Целта им е чрез тях да се помогне на клиента да осъзнае своите вътрешни преживявания, въпреки големия брой лични проекции (те са ценни към този момент). Някои авторски приказки формират негативен житейски сценарий, но той се развива, ако не е бил разбран философският, духовен смисъл на приказката. Тогава работата с житейски сценарий трябва да започне с преосмисляне на философския смисъл на приказката.

2.1 Дидактически приказки

Този вид авторски приказки, се създават от приказкотерапевта за „опаковането“ на материала, който е необходимо да бъде усвоен от детето, но това го затруднява и то изразява нежелание за работа. В дидактическите приказки абстрактните символи (цифри, букви, звуци, аритметични операции и др.) се анимират и се създава приятно и лесно възприемчиво за детето изображение на света, в който живеят. Тези приказки могат да разкрият и значението на определени знания. Под формата на дидактически приказки се „представят“ образователни задачи. Пример за типична дидактическа приказка е математическата приказка „Царство координатна ос“.

Дидактическите приказки са подходящи при работа с деца в начална училищна възраст и имат затруднения в усвояване на учебния материал, вследствие затруднена концентрация на вниманието, наличие на състояния като дислексия, дисграфия или дискалкулния.

2.2 Психокорекционни приказки

Психокорекционните приказки се създават, за да повлияят по неинвазивен начин на поведението на детето. Корекцията тук означава „заместване“ на неефективен стил на поведение с по-продуктивен, както и обяснение на значението на това, което се случва с детето. Използването на тези приказки е ограничено по отношение на възрастта (от 6-7 до 11-13 години) и проблемите (неадекватно, неефективно поведение). Когато специалистът създава психокорекционна приказка, е особено важно да знае скритата причина за „лошото“ поведение на детето.

Психокорекционни приказки се създават за деликатно влияние над поведението на детето. Под корекция тук се разбира замяната на неефективния стил на поведение с по-ефективен, а така също и обясняване на децата какъв е смисъла на произтичащото. За създаването на психокорекционна приказка може да бъде следван следния алгоритъм:

- Избиране на герои близък до детето по възраст, пол и характер.
- Описване живота на героя в приказната страна, така, че детето да намери сходства със своя личен живот.
- Поставяне на героя в проблематична ситуация, която прилича на реалната ситуация на детето и преписване на героя всички преживявания на детето.
- Детето започва да търси изход от създалото се положение. Или пък специалистът, работещ с детето започва да опростява ситуацията и да я води към нейния логичен край, за да подтикнем детето към изменение [1].

Психокорекционна приказка може само да се прочете на дете, без да се обсъжда. Това му дава възможност то да остане само със себе си и да мисли. Ако детето иска, може да се обсъди

с него приказката, да се формулира „приказен урок“, да се изиграе с помощта на кукли, рисунки, пясъчник, миниатюрни фигурки.

2.3 Психотерапевтични приказки

Освен психокорекционни, се разграничават и психотерапевтични приказки. Въпреки това, предвид компетентността на приказкотерапевта (в случай психолог), психотерапевтичните и психокорекционните приказки могат да се считат за идентични. Към психотерапевтичните се включват „приказки, които лекуват душата“. Те разкриват дълбокия смисъл на събитията, които се случват; дават се истории, които помагат да се види какво се случва от другата страна, от страната на живота на духа. Те не винаги са еднозначни, не винаги имат „традиционно“ щастлив край, но винаги са дълбоки и душевни.

Психотерапевтични приказки са приказките лекуващи душата. Приказките, разкриващи дълбокия смисъл на произтичащите събития. Истории, които ни помагат да видим произтичащото от другата му страна - от страната на живота на духа. Такива приказки не винаги са еднозначни, не винаги имат традиционният щастлив край, но винаги са дълбоки и проникновени. Психотерапевтичните приказки често оставят детето с въпроси. Това, по своята същност, стимулира процеса на личностно израстване. Много психотерапевтични приказки са посветени на проблема на живота и смъртта, на отношенията към загубите и придобивките, на любовта и пътя. Тези приказки помагат там, където другите психологически техники са безсилни, където на специалистите им е нужно да преминават в областта на философията на събитията и взаимоотношенията.

2.4 Медиативни приказки

Медитативните приказки са създадени, за да натрупат позитивно преживяване с въображение, да облекчат психо-емоционалния стрес, да създадат най-добрите модели на взаимоотношения с външния свят и другите хора. Оттук и тяхната особеност – в тях не присъстват конфликти и зли герои.

При подбора на използваната от социалния работник приказка от значение са следните фактори: проблема, върху който ще се работи, за индивидуална или групова работа е предназначена приказката. За индивидуална психосоциална работа са подходящи приказки, свързани с проблема на конкретното дете, например „Хензел и Гретел“ – темата за изоставянето от родителя, „Червената Шапчица“ – темата за порастването, „Грозното патенце“ – темата за различието и др. Впечатление прави, че съвременните деца проявяват интерес и към детските анимационни филми. В индивидуалната работа с деца могат да бъдат приложени: довършване на изречения, продължаване на приказна история и създаване на приказка. За груповата работа с деца са подходящи приказки с повече герои, например „Под гъбката“, „Дядо и ряпа“, „Дядовата ръкавичка“ и др. [1].

Приказката има специална роля в терапевтичното пространство - помага за пробуждането на вътрешния мъдрец в детето, помага то безстрашно да разчита на собствените си сили и да следва своя път на развитие. ***В практиката се открояват два начина на психосоциална работа с деца чрез приказка:***

1. В първия случай социалният работник използва готови, измислени приказки. Експертите единодушно се съгласяват, че за този начин на работа са по-подходящи „не украсявани и непокътнати стари приказки“. Те позволяват да се преживее от детето по-пълно цялата гама от чувства, които сюжетът на приказката носи. Когато се работи с дете, вниманието може да бъде насочено към любимата му приказка или такава, която случайно е била запомнена от ранното детство, или особено страшна и плашеща, която някога е чул малкия клиент, или случайно избрана от книга. Как ще протече четенето - по роли или от един човек - не е толкова важно, детето трябва да предложи пътя. Приказните истории са добри, защото дори слушането им има лечебен ефект.

След като срещата с приказката е настъпила, е важно да се спрем на образите, които предизвикват най-голям емоционален отзвук у детето. Това могат да бъдат не само герои, но и ситуации, запомнящи се моменти, чувства. Различни методи са подходящи за взаимодействие с тях: рисуване, моделиране от пластилин и глина, игра в пясъчник или просто на маса / килим с помощта на играчки. При по-големите деца може да бъде ефективно да се формулират и свържат материалите за разказване на истории с лична история.

Друг начин за представяне на приказка пред дете е тя да бъде разказана от социалния работник. Самият той може да предложи приказка, която отеква с детска мечта, разказва за ситуация, подобна на тази на детето, учи как детето да се справя с чувствата.

2. Вторият начин на социална работа с приказка включва създаването и разказването ѝ от самото дете. Терапевтът може да предложи на детето определена структура за измисляне на собствена приказка, да зададе „магическа ситуация“, която детето запълва с релевантни за него образи. Приказките и героите могат да разкажат много за вътрешния свят на детето, за това, което го тревожи в момента, кое е важно за него.

Приказката, която детето измисля, може да се променя с течение на времето, да се появяват нови герои и нови мотиви. Често, за да се намери изход от проблемна ситуация, е необходимо да се извърви дълъг път. Създаваната от детето история може в определени етапи да бъде много сложна и объркваща. Този процес е продължителен и неосъзнато детето го извършва в търсене на вътрешен помощник, мъдрец, който ще му даде отговор и енергия за разрешаване на трудна ситуация. В хода на този процес се активират и неизползваните преди това части от детската психиката.

Приложението на приказкотерапията в психосоциалната работа с деца благоприятства решаването на следните задачи в социално-психологически и педагогически план:

1. Установяване на контакт с детето, създаване на комфортна, подходяща за възрастта среда. Участвайки емоционално в случващото се, детето с готовност приема задачи за различни познавателни дейности. Приказният сюжет действа едновременно като платно за някаква дейност (което включва упражнения за фина моторика, фигуративно мислене и т.н.), и като материал за трансформация, експериментиране, експериментиране с думи, изречения, ситуации (т.е. развитие на реч, словесно -логично мислене).

2. Отъждествявайки се с героите на литературно произведение, съпреживявайки приключенията им, детето получава възможност да проиграе много чувства: страх, срам, негодувание и т.н. Това се случва и по време на обикновено слушане на приказка. Укрепването на същия терапевтичен ефект се постига при игра на приказки.

3. Приказките говорят на детето на емоционално богат, близък до него език на метафори, без пряко наставление. Те не само „карат детето да чувства, че не е само в своите страхове и преживявания“, но също така предлагат подобни учебни ситуации във фигуративна форма, т.е. позволяват на детето да „вижда“ нови ролеви позиции, нови начини на действие. Много социално-психологически и педагогически подходи се фокусират върху осъзнаването от детето на морални и етични норми, т.е. влияят върху разширяването на поведенческия репертоар.

4. Не само етичните норми се нуждаят от осъзнаване, но и от собствените чувства на детето. Приказка, от една страна, привлича детето в света на емоциите, от друга страна, запазва способността да вижда какво се случва „отвън“.

5. Посредством приказкотерапията формирането на емоционален речник на детето става спонтанно.

6. Приказкотерапията може успешно да бъде прилагана като средство за корекция на детските страхове и безпокойство още в най-ранна фаза на проявление. Некоригирани своевременно, те могат да станат основа за физически и психически здравословни проблеми.

Терапевтичните приказки позволяват на детето да почувства, че не е само в своите страхове и притеснения, че другите деца изпитват същото. Те имат успокояващ ефект, изграждат самочувствие и помагат на детето да се бори с трудностите.

7. Начинът на общуване на детето чрез приказка е ценен, тъй като в този случай, при изучаването на нови неща, детето се чувства до известна степен независимо. То може да отдели толкова време, колкото е необходимо, за да усвои съдържанието на историята и да разбере нейната идея. Нищо не му се налага и най-важното е, че всичко ново, което научава, се възприема от него като резултат от независими усилия. Така детето получава възможността да изпита усещането за собствената си стойност, способността си да осмисли ситуацията и да взема решения самостоятелно [9].

8. Приказните метафори дават възможност на децата да придобият опит, необходим за промяна. Когато децата „разопаковат подаръка“ под формата на завладяваща история, която резонира с техния личен опит, и открият скритото значение в него, те откриват способността да се променят и да растат.

9. Приказната терапия играе огромна роля в развитието на личността. Оказвайки голямо влияние както на съзнателната, така и на несъзнаваната страна на личността, приказката косвено позволява на човек да придобие житейски опит, който е важен за човека.

10. В резултат на приложение на приказка терапия детето чувства подкрепата на възрастните.

11. Приказките развиват въображението на детето, учат свободно, без страх от опасности, импровизират, дават му чудесна способност да използва магическата сила на творчеството за решаване на проблемите!

Заключение

Ролята на приказката е особено голяма в детството. Тя помага да се направи процесът на емоционално и морално развитие на детето контролиран и целенасочен, влияе върху общото психично развитие, формирането на психичната, емоционалната и волевата сфера. Всичко това води до широкото използване в социално-психологическата практика на разнообразен литературен материал и по-специално на приказки. Възможностите за използване на приказките в социалната психокорекционна работа позволяват да се отдели отделен вид психотерапия - приказна терапия, която разкрива способността на детето да се променя и расте.

Особено голяма е ролята на приказките в детството. Приказната терапия играе огромна роля в развитието на личността, оказвайки голямо влияние както върху съзнателните, така и върху несъзнателните аспекти на личността. Приказката индиректно позволява на детето да придобие значителен житейски опит. Тя помага процесът на емоционално и морално развитие на детето да се контролира целенасочено, влияе върху цялостното умствено развитие, формирането на психическата, емоционална и волеви сфера.

References:

1. Atanasova, T., (2016), Prilozhenie na prikazkite v sotsialnata rabota s detsa <https://childhub.org/bg/onlayn-biblioteka-za-zakrila-na-deteto/prilozhenie-na-prikazkite-v-socialnata-rabota-s-deca?language=bg>
2. Balabanova, M., (2009), Psihoterapevtichni vazmozhnosti na prikazkata v zhivota na deteto, Upravlenie i obrazovanie, tom V (3), str. 135-141 http://www.conference-burgas.com/maevolumes/vol5_2009/BOOK3/B3_REP23.pdf
3. Vachkov, I. V., (2001), Skazkoterapia. Razvitie samosoznania cherez psihologicheskuyu skazku, 2001
4. Zinkevich-Evstigneeva T. D., (2006), Praktikum po skazkoterapii. SPb.: Rechy, 2006

5. Kiseleva, M. V., (2006), Art-terapia v rabote s detymi: rukovodstvo dlya detskih psihologov, pedagogov, vrachey i spetsialistov, rabotayushtih s detymi , EChY Sankt-Peterbur , 2006
6. Kuzina, V.M., Iskandarova, G. R., (2008), Art-terapia v rabote s detymi, Muzykalnyy rukovoditely, 2008, № 6, s.102
7. Sedov E. A., (2017), Art-terapia i skazochnaya terapia, <https://proza.ru/2017/02/25/95>
8. [Harlova, B., \(2016\), Prikazkoterapia - kak prikazkite mogat da lekuvat Rozali.com](#)
9. Нльнова E.V, (2018), Perspektivyi primeneniya skazkoterapii v organizatsii sotsialnoy raboty dlya detey doshkolynogo vozrasta,, Materialy V Mezhdunarodnoy nauchno-prakticheskoy konferentsii studentov, magistrrov, aspirantov, molodyh uchenyyh i ih nastavnikov, Tvery, 2018, str. 12
10. Chernyaeva, S. A. (2007), Psihoterapevticheskie skazki i igrы, Sankt-Peterburg, 2007
11. Bettelheim, B. (2010). The uses of enchantment: The meaning and importance of fairy tales. New York: Vintage
12. Hammel, S. (2018). Handbook of therapeutic storytelling: Stories and metaphors in psychotherapy, child and family therapy, medical treatment, coaching and supervision. New York: Routledge
13. Marek Jan Kuciapiński, M. J., (2014), The therapeutic and educational properties of fairytale therapy in the early stages of children’s development, Spoleczna Akademia Nauk, [Pedagogika Rodziny](#) 4/2014, pp 77-93
14. Yashinsky, D., (2017), ‘Storycare’ should be an essential part of health care. The Star. Retrieved from <https://www.thestar.com/life/2017/06/02/storycare-should-be-an-essential-part-of-health-care.html>
15. Zerla, P., (2017), Lessons from using storytelling as trauma prevention and healing in Central Africa. Stress Points, 31(6). Retrieved from <http://sherwood-istss.informz.net/admin31/content/template.asp?sid=58398&brandid=4463&uid=1044618441&mi=7180372&mfqid=38032517&ptid=&ps=58398>.
16. [http:// psiho-terapevti.com](http://psiho-terapevti.com)
17. <http://www.cka3ka-miks.com/>